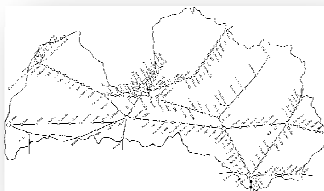

DROŠĪBAS PĀRSKATS LATVIJA 2012.GADS

RIEPNIEKU IELA 2, RĪGA, LV 1050
Elektroniskais pasts vdzti@vdzti.gov.lv
Tālrunis 67234308, 67234335 fakss 67234333
www.vdzti.gov.lv

1. Ievads	3
2. Kopsavilkums	4
3. Summary in English	5
4. Dzelzceļa sektors Latvijā	6
4.1. Dzelzceļa infrastruktūra	6
4.2. Pārvadātāji	7
5. Valsts pārvalde	7
5.1. Uzraudzība un sadarbības struktūra	7
5.2. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija	8
6. Kustības drošība	10
6.1. Ziņošanas sistēma	10
6.2. Drošības uzlabošanas pasākumi	11
6.3. Kustības drošības stāvokļa izvērtējums	12
6.4. Drošības rekomendācijas	15
7. Izmaiņas likumdošanā	16
8. Drošības sertifikāti un atļaujas	17
8.1. Drošības sertifikātu izsniegšana	17
8.2. Drošības apliecību izsniegšana	18
9. Komerksabiedrību uzraudzība	20
9.1. Pārbaudes un apskates	20
9.2. Teorētiskā eksāmena organizēšana un atbildīgo personu zināšanu pārbaudes	22
9.3. Bīstamo kravu konsultantu (padomnieku) darbības uzraudzība	22
9.4. Dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšana	22
10. Pārvadātāju un publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja pārskatu analīze	23
10.1. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja pārskats	23
10.2. Dzelzceļa pārvadātāju uzņēmumu pārskati	24
11. Riska izvērtējums	25
12. Prioritātes	26
Pielikumi	27

1. Ievads

Šo pārskatu ir sagatavojusi Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija, saskaņā ar 26.10.2010. Ministru kabineta noteikumu Nr.999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība” 57.punktu, ar mērķi informēt par kustības drošības līmeni un procesiem dzelzceļa transportā.

Pārskatā apkopotā veidā ir publicēta informācija par kustības drošības pilnveides procesiem, analīze par drošības rādītājiem, Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas drošības procesu nodrošināšanu. Pārskats ietver šādu informāciju:

- Tendences kustības drošības jomā;
- Uzraudzības un sadarbības struktūra;
- Kustības drošības stāvokļa izvērtējums;
- Izmaiņas likumdošanā;
- Uzraudzības procesi;
- Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas darbības izvērtējums.

Pārskata sagatavošanā ir izmantoti šādi informācijas avoti:

- Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas uzskaites reģistri;
- Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas darbības stratēģija laika posmam no 2007.gada līdz 2013.gadam (2006.gada 1.janvāris);
- Transporta attīstības pamatnostādnes 2007.-2013.gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2006.gada 12.jūlija rīkojumu Nr.518, precizētas ar Ministru kabineta 2010.gada 10.marta rīkojumu Nr.140).
- Transports 2013.gads. Statistisko datu krājums. (Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, Rīga, 2013. gads).
- Valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” galvenie darba rādītāji.2012. (Rīga, 2013. gads).
- Valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” satiksmes drošības stāvokļa pārskats. 2012.gads. (Rīga, 2013.gads).
- SIA „LDZ CARGO” 2012.gada drošības pārskats (Rīga, 2013.gads).
- Akciju sabiedrības „Baltijas Ekspresis” drošības pārskats. 2012.gads. (Ventspils,2013.gads).
- SIA „Gulbenes - Alūksnes bānītis” drošības pārskats par 2012.gadu (Gulbene,2013.gads).
- A/s „Pasažieru vilciens” satiksmes drošības pārskats par 2012.gadu (Rīga, 2013.gads).
- AS „BALTIJAS TRANŽĪTA SERVISS” 2012.GADA DROŠĪBAS PĀRSKATS (Rīga, 2013.gads).
- Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas 2012.gada darbības pārskats (Rīga, 2013.gads).
- Valsts dzelzceļa administrācijas 2012.gada darbības pārskats (Rīga, 2013.gads).

Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas uzdevums ir nodrošināt vienotas un drošas dzelzceļa ekspluatācijas prasības ikvienam dzelzceļa nozarē strādājošam komersantam ar:

- vienotiem sertificēšanas principiem dzelzceļa nozarē strādājošiem komersantiem;
- vienotiem dzelzceļa speciālistu sertificēšanas principiem;
- vienotām prasībām izskatot dzelzceļa objektu būvprojektus;
- vienotām prasībām pieņemot ekspluatācijā ritošo sastāvu;
- vienotām prasībām nododot ekspluatācijā dzelzceļa strukturālās apakšsistēmas;
- vienotām uzraudzības prasībām dzelzceļa ekspluatācijā;
- vienotām prasībām nodrošinot dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanas.

2. Kopsavilkums

2012.gadā Latvijā dzelzceļa kravu pārvadājumu tirgus nedaudz pārsniedza 2011.gada straujo pieauguma līmeni, sasniedzot 2.0% kopējo pieaugumu (par 380 000 vilcienkilometru).¹ Kopumā kravu apgrozība pārskata gadā sastādīja 21 867 milj. tonnkilometrus², 2011.gadā tie bija 21 410 milj.tonnkilometri, 2010.gadā tie bija 17 178,4 milj. tonnkilometri. Pasažieru kustība 2012.gadā turpināja samazināties par 4% no 733 milj. pasažierkilometriem (2011.gads) uz 717 milj. pasažierkilometriem. No 2010.gada starptautisko pasažieru pārvadājumu apjoms pieaug (vidēji par 3-4% gadā). Pasažieru pārvadājumu apjoma samazināšanās ir saistīta ar dotāciju samazināšanu vietējiem pasažieru pārvadājumiem.

Neskatoties uz pārvadājumu apjoma pieaugumu, pārskata gadā ir samazinājies nopietnu negadījumu skaits. Samazinājums pret 2011.gadu ir 28%. Nopietnu negadījumu skaitam ir tendence samazināties. Samazinājums no 2004.gada ir 50% robežās, t.i., nopietnu negadījumu skaits ir samazinājies uz pusi. Ir samazinājies nelaimes gadījumu skaits ar cilvēkiem vilcienu kustības laikā. Taču vēl joprojām lielāko negadījumu īpatsvaru sastāda tieši negadījumi ar cilvēkiem vilciena kustības laikā. Pārskata gadā ir pieaudzis bojāgājušo personu īpatsvars. Latvijā uz vienu bojāgājušo personu 1,03 personas ir guvušas smagus miesas bojājumus.

Ja izvērtē datus pēc vilcienkilometru apjoma, tad ir redzams, ka cietušo personu īpatsvaram ir tendence samazināties.

Gads	Kopā cietušie (skaits)	Vilcienkilometri	Relatīvais rādītājs
2006.	63	17122200	3,530E-06
2007.	45	18578000	2,422E-06
2008.	60	19525000	3,073E-06
2009.	29	18726000	1,55E-06
2010.	37	16626000	2,23E-06
2011.	34	18471000	1,84E-06
2012.	26	18851000	1,321E-06

2012.gadā ir nodrošināti arī risku izvērtējumi, kur dzelzceļa infrastruktūra varētu radīt apdraudējumu cilvēku veselībai un videi³. Riska novērtējuma ietvaros tiek sagatavots dzelzceļa mezgla un iecirkņa raksturojums, analizēta negadījumu statistika, apkopota informācija par vilcienu intensitāti, pārvadājumu veidiem, realizētajiem satiksmes drošības pasākumiem. Riska analīzes rezultātā stacijām, pieturas punktiem, pārbrauktuvē un dzelzceļa posmiem tiek noteikts riska līmenis, norādīti galvenie risku paaugstinošie faktori un izstrādātas rekomendācijas riska līmeņa samazināšanai. 2012.gadā tika veikti riska novērtējumi diviem dzelzceļa infrastruktūras iecirkņiem. Lai samazinātu bīstamo kravu pārvadājumu risku, tiek strādāts pie preventīvu drošības pasākumus izstrādes.

Pārskata periodā Dzelzceļa likumā noteikto funkciju izpildes ietvaros tika nodrošināta uzraudzība 94 dzelzceļa uzņēmumu pārbaudēs. Tika izsniegta viena drošības sertifikāta B daļa un 70 drošības

¹ Valsts dzelzceļa administrācijas publiskais 2012.gada pārskats.

² Transports 2013.gads. Statistisko datu krājums.

³ Valsts dzelzceļa administrācijas publiskais 2012.gada pārskats

apliecības dzelzceļa nozarē strādājošiem uzņēmumiem. Dzelzceļa speciālistu sertificēšanas ietvaros gada laikā sertificēti 149 vilces līdzekļu vadītāji, 144 vilces līdzekļu vadītāju palīgi un 16 mašīnisti instruktori, kā arī 28 bīstamo kravu pārvadājumu drošības konsultanti un 145 dzelzceļa speciālisti – dzelzceļa uzņēmumu speciālistu atestācijas komisiju locekļi. Veikta izmeklēšana 38 dzelzceļa satiksmes drošības pārkāpumu gadījumos. Izdotas ekspluatācijas atļaujas 7 jauniem ritošā sastāva tipiem, pieņemtas ekspluatācijā 807 ritošā sastāva vienības, pieņemti ekspluatācijā 98 dzelzceļa infrastruktūras objekti. Izskatīti un akceptēti 3 skiču projekti un 52 būvprojekti, izsniegtas 37 būvatļaujas un pagarināta 26 būvatļauju darbība.

3. Summary in English

The present report has been prepared by the State Railway Technical Inspectorate in accordance with art. 57 of the Cabinet Regulations of 26 October 2010 No. 999 "Procedures for the Classification, Investigation and Recording of Railway Traffic Accidents" and its aim is to provide information on traffic safety level and on processes in railway traffic. The report contains summarised information about traffic safety development processes, safety indicators analysis and provision of safety procedures by the State Railway Technical Inspectorate. The report contains the following information:

- Traffic safety tendencies;
- Structure of supervision and cooperation;
- Assessment of traffic safety situation;
- Amendments in laws;
- Processes of supervision;
- Evaluation of activities of the State Railway Technical Inspectorate.

In 2012 freight transport market showed total growth by 2.0% (increase for 380 000 train km)⁴ thereby slightly exceeding the rapid growth level of the year 2011. In the reporting year the total freight turnover was 21 867 mio. ton km.⁵ For comparison, in 2011 freight turnover was 21 410 mio ton km and in 2010 – 17 178.4 mio ton km respectively. Passenger traffic in 2012 has decreased by 4% (from 733 mio passenger km in 2011 to 717 mio passenger km in 2012). Since 2010 the volume of international passenger traffic is continuously increasing (in average by 3-4% annually). The reason of decrease in passenger transport volume is reduction of dotation for local passenger transport.

In the reporting year the number of serious accidents has decreased while the total traffic volume is increasing. In relation to the year 2011 the reduction is 28%. The number of serious accidents has also the tendency to decrease. Decrease in relation to 2004 is 50%, it means the number of serious accidents has decreased by a half. The number of accidents during the train movement leading to injuries to persons also has declined. However the majority of all accidents are accidents during the train movement leading to injuries to persons. In the reporting year the number of fatalities has increased. In Latvia, 1.03 persons have seriously injured relatively to one fatality. Analysing data comparing to train km volume it can be seen that the proportion of injured persons is going to decrease.

In 2012 risk assessment has been provided for railway infrastructure objects which could cause a

⁴ 2012 annual public report of the State Railway Administration

⁵ Transport 2013. Statistical data collection

hazard to human health and environment.⁶ The risk assessment comprises description of a railway junction and railway section, analysis of accident statistics, information about train traffic intensity, transport types and on performed traffic safety measures. As a result of the risk analysis a risk level for each station, train stop, level crossing and railway section has been determined, the main risk factors are given and recommendations for decreasing risk levels are carried out. In 2012 the risk assessment was performed for two railway infrastructure sections. In order to reduce the risks related to the transport of dangerous freight preventive safety measures are being carried out.

Within the scope of its functions determined by the Railway Law the Inspectorate has supervised an examination of 94 railway undertakings. One safety certificate's part B and 70 safety certificates for railway sector undertakings were issued. Within the framework of certification procedure 149 train drivers, 144 train driver assistants and 16 train driver instructors, as well as 28 safety consultants on dangerous goods deliveries and 145 railway sector experts – commission members for attestation specialists of railway undertakings were certified. 38 railway traffic safety breaches were investigated. Operation permits were issued to 7 new rolling stock types, 807 rolling stock units and 98 railway infrastructure facilities were taken into operation. 3 draft designs and 52 construction designs were evaluated and approved, 37 working permits were issued and 26 working permits were prolonged.

4. Dzelzceļa sektors Latvijā

4.1. Dzelzceļa infrastruktūra

Kopumā valsts reģistrā uz 2012.gada 31.decembri iekļauti 404 privātās lietošanas sliežu ceļu iecirkņi ar kopgarumu 662,19 km un 355 publiskās lietošanas sliežu ceļu iecirkņi ar kopgarumu 3246,29 km. Valstī reģistrēti 3908,48 km sliežu ceļu, no kuriem 17% ir privātās lietošanas, bet 83% publiskās lietošanas.⁷

Rādītāji	2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	2012.gadā
Kopējais izvērstais sliežu ceļu garums , km	3996,00	3995,08	3997,7	3908,48
publiskie sliežu ceļi, km, tai skaitā	3315,52	3324,98	3323,2	3246,29
maģistrālie sliežu ceļi, km, no tiem	2241,10	2237,00	2238,9	2160,9
divceļu līnijas un vairāk, km	305,40	319,50	316,2	316,2
elektrificētas līnijas, km	647,90	647,90	647,90	626,0
privātie sliežu ceļi , km	680,47	670,10	674,5	662,19
Publisko maģistrālo ceļu ekspluatācijas garums, km	1850,8	1896,90	1864,7	1859,2
Elektrificēto līniju ekspluatācijas garums, km	257,40	257,40	257,40	249,8

Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra 1224,2 km garumā ir aprīkota ar automātisko lokomotīvu signalizācijas sistēmu (ALSN).

⁶ 2012 annual public report of the State Railway Administration

⁷ Valsts dzelzceļa administrācijas publiskais 2012.gada pārskats

2012.gadā uz publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras ir veikti vairāki pasākumi satiksmes un kustības drošības uzlabošanai⁸:

- dzelzceļa koridora vilcienu kustības vadības automātisko sistēmu modernizācija;
- elektrifikācijas ierīču, mikroprocesoru centralizācijas un signalizācijas sistēmas modernizācija;
- sliežu ceļu rekonstrukcija 23,81 km garumā;
- sliežu ceļa A un B tipa kapitālais remonts 57,16 km garumā;
- sliežu slīpēšana 216 km garumā;
- 23 pārbrauktuviņu remonts un modernizācija;
- nožogojumu uzstādīšana stacijās;
- pāreju rekonstrukcija un modernizācija.

4.2. Pārvadātāji

2012.gadā Latvijā darbojās seši komercuzņēmumi, kuriem, atbilstoši noteiktajiem drošības nosacījumiem, bija tiesības veikt pārvadājumus pa dzelzceļu, izmantojot publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru:

kravu un pasažieru pārvadājumi

2.1.1. SIA „LDZ Cargo” - iekšzemes un starptautiskie kravu pārvadājumi, manevru darbu operācijas, starptautiskie pasažieru pārvadājumi;

2.1.2. a/s „Lietuvos geležinkeliai” - iekšzemes un starptautiskie kravu pārvadājumi, manevru darbu operācijas, starptautiskie pasažieru pārvadājumi;

2.2. kravu pārvadājumi

2.2.1. a/s „Baltijas Ekspresis” - iekšzemes kravu pārvadājumi, manevru darbu operācijas;

2.2.2. a/s „BALTIJAS TRANZĪTA SERVISS” - iekšzemes kravu pārvadājumi, manevru darbu operācijas.

2.3. pasažieru pārvadājumi

2.3.1. SIA „Gulbenes - Alūksnes bānītis” (šaursliežu dzelzceļš) - iekšzemes pārvadājumi;

2.3.2. a/s „Pasažieru vilciens” - iekšzemes pārvadājumi.

Latvijā lielāko pārvadājumu daļu sastāda kravu pārvadājumi. Vislielāko pārvadājumu apjomu nodrošina SIA „LDZ Cargo” (aptuveni 77,4 % no kravu pārvadājumu apjoma). Pārējo pārvadājumu apjomu nodrošina a/s „BALTIJAS TRANZĪTA SERVISS” un a/s „Baltijas Ekspresis”. A/s „Pasažieru vilciens” nodrošina vietējos pasažieru pārvadājumus 90% apjomā. Starptautiskos pasažieru pārvadājumus nodrošina SIA „LDZ Cargo”.

5. Valsts pārvalde

5.1. Uzraudzības un sadarbības struktūra

Satiksmes ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde transporta un sakaru nozarē, kas izstrādā nozari reglamentējošo tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu projektus, nodrošina politikas īstenošanu ministrijas padotībā esošajās valsts pārvaldes iestādēs un kapitālsabiedrībās, kurās tā ir

⁸ VAS „Latvijas dzelzceļš” satiksmes drošības stāvokļa pārskats.2012.gads.

kapitāla daļu turētāja. Satiksmes ministrijas Dzelzceļa departaments ir atbildīgs par dzelzceļa politikas veidošanu un tās ieviešanu. Viens no departamenta uzdevumiem ir likumu harmonizācija ar Kopienas normatīvo aktu prasībām. Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas sadarbība ar ministriju ir aktīva.

Dzelzceļa politiku īsteno Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija, Valsts dzelzceļa administrācija, Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs.

Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs (turpmāk – izmeklēšanas birojs) izmeklē nopietnus vilcienu un manevru darbu negadījumus, kam ir nelabvēlīga ietekme uz kustības drošību, ņemot vērā negadījuma smagumu. Izmeklēšanas birojs par izmeklēšanas gaitu informē Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju. Izmeklēšanas birojs pēc negadījuma sagatavo izmeklēšanas nobeiguma pārskatu un nosūta to Valsts dzelzceļa tehniskajai inspekcijai. Lai novērstu smagas dzelzceļa avārijas vai nopietna negadījuma cēloņus un apstākļus, kā arī garantētu dzelzceļa satiksmes drošību, izmeklēšanas birojs, pamatojoties uz izmeklēšanas gaitā izdarītajiem secinājumiem, izstrādā drošības ieteikumus. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija uzrauga drošības ieteikumu ieviešanu. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija arī izvērtē, vai ir nepieciešams paplašināt drošības ieteikumu gala ieviešanu, un, ja nepieciešams, nosūta drošības ieteikumus arī citiem dzelzceļa nozares uzņēmumiem. Par drošības ieteikumu ieviešanu inspekcija informē izmeklēšanas biroju.

Valsts dzelzceļa administrācija ir atbildīga par licenču izdošanu kravu pārvadātājiem, strīdu izskatīšanu starp pārvadātājiem un infrastruktūras pārvaldītājiem, vides politikas stratēģijas izveidi un riska izvērtējumu. Valsts dzelzceļa administrācija uztur valsts infrastruktūras un ritošā sastāva reģistrus. Inspekcijas sadarbība ar administrāciju notiek infrastruktūras un ritošā sastāva reģistra ietvaros. Inspekcija uzraudzības nodrošināšanai izmanto reģistrus. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija informē Valsts dzelzceļa administrāciju par ritošā sastāva ekspluatācijas aizliegumiem, kā arī ekspluatācijas atļaujām.

Padotības un pakļautības struktūra no 2007.gada nav mainījusies.

5.2. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija

Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas kontroli un uzraudzību nodrošina Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija atrodas Satiksmes ministrijas padotībā, kas tiek īstenota pārraudzības formā. Inspekcija ir izveidota 1999.gada 1.jūlijā. Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas izveidošanas mērķis ir valsts pārvaldes funkciju īstenošana dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas uzraudzībā un kontrolē. Iestādes darbību nosaka Ministru kabineta 04.01.2005. noteikumi Nr.14 "Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas nolikums". Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju vada direktors.

Dzelzceļa likuma 33.pants nosaka Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas galvenās funkcijas. Tās ir:

- kontrolēt dzelzceļa ekspluatācijas un tās drošības jautājumos pieņemtajos likumos un citos normatīvajos aktos noteikto prasību izpildi;
- kontrolēt civilās aizsardzības pasākumu (to skaitā preventīvo, reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumu) veikšanu dzelzceļa ekspluatācijā;
- izmeklēt dzelzceļa satiksmes negadījumus un veikt to uzskaiti;
- kontrolēt ritošā sastāva avāriju seku novēršanas darbu organizēšanu un veikšanu;
- izskatīt dzelzceļa infrastruktūras būvprojektus un pieņemt lēmumus par tiem, izsniegt būvatļaujas un kontrolēt, kā dzelzceļa infrastruktūras būvniecības dalībnieki ievēro šā likuma un citu būvniecību reglamentējošo normatīvo aktu prasības;
- saskaņā ar normatīvajiem aktiem izsniegt pārvadātājiem drošības sertifikātus;
- noteiktā kārtībā izsniegt drošības apliecības;

- saskaņā ar normatīvajiem aktiem izsniegt profesionālās kompetences sertifikātus reglamentētajās sfērās;
- apmainīties ar informāciju par savu darbu un lēmumu pieņemšanas principiem un praksi ar citu Eiropas Savienības dalībvalstu attiecīgajām institūcijām;
- izsniegt vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) apliecības;
- kārtot vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) apliecību reģistru;
- lemt par ritošā sastāva pieņemšanu ekspluatācijā.

2012.gadā ar vairākiem normatīviem aktiem un normatīvo aktu labojumiem Valsts dzelzceļa tehniskajai inspekcijai tika noteikti jauni un precizēti uzdevumi:

Nr.p. k.	Normatīvais akts	Uzdevumi
1.	22.05.2012. MK noteikumu Nr.349 „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 2.maija noteikumos Nr.360 „Noteikumi par dzelzceļa speciālistiem”	Teorētiskā eksāmena organizēšana dzelzceļa speciālistiem (jauns uzdevums)
2.	12.06.2012. MK noteikumu Nr.401 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumos Nr.1211 „Noteikumi par ritošā sastāva būvi, modernizāciju, atjaunošanas remontu, atbilstības novērtēšanu un pieņemšanu ekspluatācijā”	Informācijas par ritošā sastāva tipa pieņemšanu ekspluatācijā nosūtīšana Eiropas Dzelzceļa aģentūrai (jauns uzdevums)

Uz 2012.gada 31.decembri inspekcijā bija 22 amata vietas. Pārskata gadā inspekcijai amata vietu skaits pieauga no 19 uz 22 amata vietām. Inspekcijā ir četras struktūrvienības, kur trīs no tām nodrošina kontroles un uzraudzības funkcijas, viena struktūrvienība nodrošina atbalsta funkcijas:

• **Kustības drošības daļa**

Daļas mērķis ir dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas uzraudzība un kontrole, lai nodrošinātu dzelzceļa jomu regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu un izpildi. Katrs daļas darbinieks atbild par satiksmes drošības jautājumu uzraudzību un atzinumu sniegšanu konkrētās dzelzceļa saimniecībās - ritošā sastāva remonts un modernizācija, ritošā sastāva ekspluatācija, infrastruktūra, bīstamo kravu pārvadājumi, dzelzceļa ekspluatācija, dzelzceļa negadījumu uzskaitē un kontrole.

• **Būvniecības un sertificēšanas daļa**

Daļas mērķis ir dzelzceļa nozares sertificēšanas procesa ieviešana, kontrole un uzraudzība. Katrs daļas darbinieks ir atbildīgs par noteiktu jomu - dzelzceļa speciālistu sertificēšanu, komercsabiedrību sertificēšanu vai būvniecības procesa uzraudzību.

• **Attīstības daļa**

Daļas mērķis ir drošības pārvaldības sistēmas kontrole, savstarpējās izmantojamības atbilstības kontrole, rīcībspolitikas īstenošana, kā arī valsts pārvaldes principu darbības nodrošināšana iestādē. Katrs daļas darbinieks ir atbildīgs par noteiktu jomu - bīstamo kravu pārvadājumiem, riska novērtējumu, savstarpējās izmantojamības jautājumiem, savstarpējās atzīšanas jautājumiem. Daļas darbinieki arī atbild par sadarbības nodrošināšanu ar Eiropas Dzelzceļa aģentūru un Latvijas interešu pārstāvniecību darba grupās.

• **Plānošanas un uzskaites daļa**

Daļas darbības mērķis ir nodrošināt efektīvu un pārskatāmu valsts budžeta līdzekļu plānošanu un izlietojumu, grāmatvedības uzskaiti un iekšējo pārvaldības procesu organizāciju inspekcijā.

Inspekcijas darbu vada direktors. Direktoru pēc tā kandidatūras apstiprināšanas Ministru kabinetā amatā ieceļ satiksmes ministrs.

6. Kustības drošība

6.1. Ziņošanas sistēma

Negadījumu ziņošanas sistēma ir noteikta 26.10.2010. MK noteikumos Nr.999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība”. Visi paziņotie negadījumi tiek ievadīti inspekcijas datu bāzē. Tā pastāvīgi tiek pilnveidota un savietota ar citiem reģistriem vai uzskaites sistēmām. Datu bāzē tiek reģistrēti visi negadījumi, kas notikuši uz Latvijas dzelzceļiem un ir paziņoti Valsts dzelzceļa tehniskajai inspekcijai (gan brīvprātīgi, gan obligāti). Gadā tiek ievadīti vairāk kā 5000 ziņojumi. Datu bāzē iekļautā informācija kalpo par pamatu kustības drošības rādītāju analīzei un drošības stāvokļa izvērtēšanai. Attiecībā uz negadījumu paziņošanu ir secināms, ka šobrīd tā atšķiras starp komercsabiedrībām. Savlaicīga informācijas sniegšana palīdz izvērtēt nepilnības un novērst nopietnu negadījumu rašanās iespējamību nākotnē. Ir komercsabiedrības, kam paziņošanas kultūra nav pietiekama un nepietiekami tiek ziņots par kustības drošības stāvokli uzņēmumā, kas ir salīdzinoši bīstami, jo nav iespējas savlaicīgi noteikt riskus un tos mazināt, tā būtiski pasliktinot kustības drošību.

Saņemot ziņojumus, Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija:

- izvērtē saņemto informāciju un ievada datu bāzē;
- klasificē atbilstoši noteiktajai klasifikācijai;
- izlemj, kurus no dzelzceļa satiksmes negadījumiem ir nepieciešams izmeklēt un/vai nepieciešama papildus informācija;
- pārbauda, vai iesaistītās puses veic nepieciešamās darbības, lai iesniegtu precīzu ziņojumu un novērstu vai labotu situācijas, kas atspoguļotas ziņojumos;
- analizē ziņojumus un informāciju kopumā, lai konstatētu problēmas, tendences;
- publicē informāciju par dzelzceļa satiksmes negadījumiem;
- iegūtos datus un analīzes rezultātus dara zināmus tiem, kas ir iesaistīti satiksmes nodrošināšanā;
- savas kompetences ietvaros sniedz ieteikumus vai priekšlikumus par kustības drošības stāvokļa uzlabošanas iespējām;
- piedalās ziņojumu datu apmaiņā ar citām ES valstīm un institūcijām.

Ir dzelzceļa satiksmes negadījumi, kuri veido secīgu notikumu virkni. Tas nozīmē, ka viens negadījums var izraisīt nākamo jau nopietnāku negadījumu. Piemēram, sliežu lūzums var izraisīt vilciena nobraukšanu no sliedēm. Šādi negadījumi datu bāzē tiek klasificēti vairākkārtīgi.

Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas mērķis ir panākt, ka visa ar drošību saistītā informācija tiek paziņota, savākta, saglabāta, aizsargāta, tiktu analizētas nepilnības, it īpaši sistēmiskas nepilnības.

Jebkurš par notikušajiem dzelzceļa satiksmes negadījumiem var informēt Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju pa tālruniem, kas uzrādīti inspekcijas mājas lapā. Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas oficiālā elektroniskā pasta adrese vdzti@vdzti.gov.lv.

6.2. Drošības uzlabošanas pasākumi

Pēc drošības sertifikāta vai drošības atļaujas izdošanas Valsts dzelzceļa tehniskajai inspekcijai jāveic pasākumi, lai pārbaudītu, vai ekspluatācijā ir sasniegti drošības sertifikāta vai drošības atļaujas pieteikumā norādītie rezultāti un pastāvīgi ievērotas visas vajadzīgās ekspluatācijas prasības.

Pārskata gadā ir samazinājies pieņemto lēmumu skaits par ekspluatācijas aizliegumiem un piemērots viens administratīvais sods – naudas sods par tehniskās ekspluatācijas prasību neievērošanu. 2012.gadā ir pieņemti šādi lēmumi par drošības pasākumu ieviešanu:

Cēloņu apraksts	Pieņemtie pasākumi
Tehniskās ekspluatācijas prasību neievērošana uz sliežu ceļiem	Ekspluatācijas aizliegums līdz trūkumu novēršanai (10 gadījumi)
Risks zemes klātnes nobrukšanai sakarā ar nenovadīto ūdeni uz sliežu ceļiem	Ekspluatācijas aizliegums līdz trūkumu novēršanai (1 gadījums)
Netiek nodrošināta ritošā sastāva uzturēšana un reģistrēšana	Ekspluatācijas aizliegums (8 gadījumi)
Neprecīza informācija par notikušajiem dzelzceļa satiksmes negadījumiem	Pieprasījums pēc papildus informācijas (1 gadījums)

Neskatoties uz to, ka ir vērojams negadījumu skaita samazinājums, atsevišķi negadījumi ir prasījuši pieņemt īpašus pasākumus, lai mazinātu riskus un veiktu pasākumus gan infrastruktūras tehniskā aprīkojuma uzlabošanai, gan cilvēciskā faktora izraisītu kļūdu ietekmes samazināšanai uz satiksmes drošību.

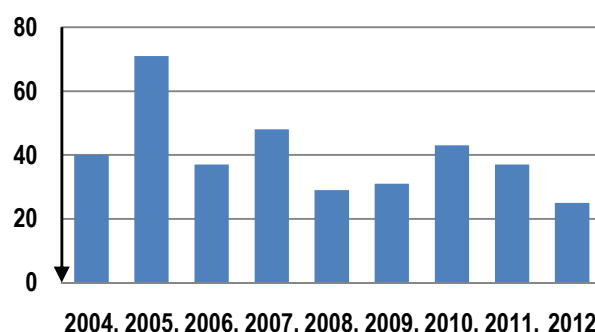
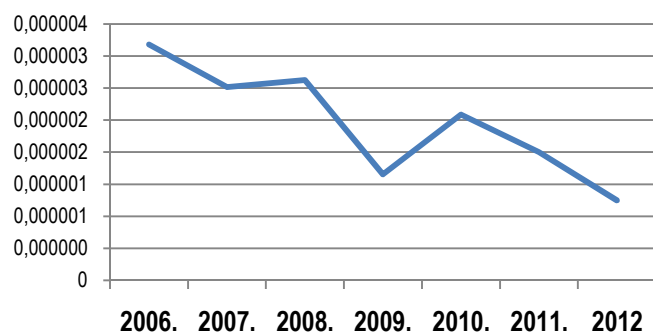
Negadījuma datums, vieta	Negadījuma apraksts	Pieņemtie pasākumi
13.07.2012. Maltas stacijas I galvenais ceļš	Negadījums ar cilvēku ritošā sastāva kustības laikā (ar kravas vilcienu)	Brīdinājuma zīmju uzstādīšana par nepiederošu personu atrašanos paaugstinātas bīstamības zonā (ieviests 2012.gada oktobrī)
26.04.2012. Rēzeknes II stacija (pieņemšanas – aizlaišanas ceļš)	Negadījums ar darbinieku ritošā sastāva kustības laikā (pieņemšanas – aizlaišanas ceļš)	1. Darba aizsardzības procesu pārskatīšana (izskatīts 2012.gada 27.-30.aprīlis); 2. Pārskatīt ritošā sastāva nostiprināšanas tehnoloģiskos procesus (pārskatīts 2012.gada maijā)
21.09.2012. Jugla-Garkalne 14 km, 3.pk.	Negadījums ar cilvēku ritošā sastāva kustības laikā (ar pasažieru vilcienu)	Brīdinājuma zīmju uzstādīšana par nepiederošu personu atrašanos paaugstinātas bīstamības zonā (ieviests 2012.gada oktobrī)

Negadījuma datums, vieta	Negadījuma apraksts	Pieņemtie pasākumi
18.06.2012. Cēsu stacija I galvenais ceļš, pārbrauktuve (ar signalizāciju)	Sadursme uz dzelzceļa pārbrauktuves ar vilciena lokomotīvi. Gāja bojā trīs cilvēki.	1.Riska analīze par bīstamākām pārbrauktuvē (turpinās 2013.gadā) 2.Kārtības izstrādāšana par informācijas izvietošanu uz neapsargājamās pārbrauktuves to bojājumu gadījumos (informatīvais tālrunis) (Izstrādāta kārtība 2012.gada augustā un decembrī) ⁹ . 3.Ātrummērītāju kvalitatīva sagatavošana pirms brauciena (procesā, plānots ieviest piecu gadu laikā) ¹⁰

6.3. Kustības drošības stāvokļa izvērtējums

2012.gadā nopietnu negadījumu skaits ir samazinājies. Samazinājums pret 2011.gadu ir 28%. Datu analīze norāda, ka nopietnu negadījumu skaitam ir tendence samazināties. Samazinājums kopš 2004.gada ir 50% robežās, t.i., nopietnu negadījumu skaits ir samazinājies uz pusi. Ir samazinājies nelaimes gadījumu skaits ar cilvēkiem vilcienu kustības laikā. Taču ir jāņem vērā, ka joprojām lielāko negadījumu īpatsvaru sastāda negadījumi ar cilvēkiem vilciena kustības laikā. Negadījumi ar vilcieniem rada nopietnas sekas. Vairāk kā 60% gadījumos personas gūst letālus miesas bojājumus. Valsts zaudē darbaspējīgus iedzīvotājus, tā kā vidējais vecums starp cietušām personām ir 46 gadi.

Arī vērtējot pēc pāravadājumu apjoma (vilcienkilometriem), dzelzceļa satiksmes negadījumu skaitam ir tendence samazināties.

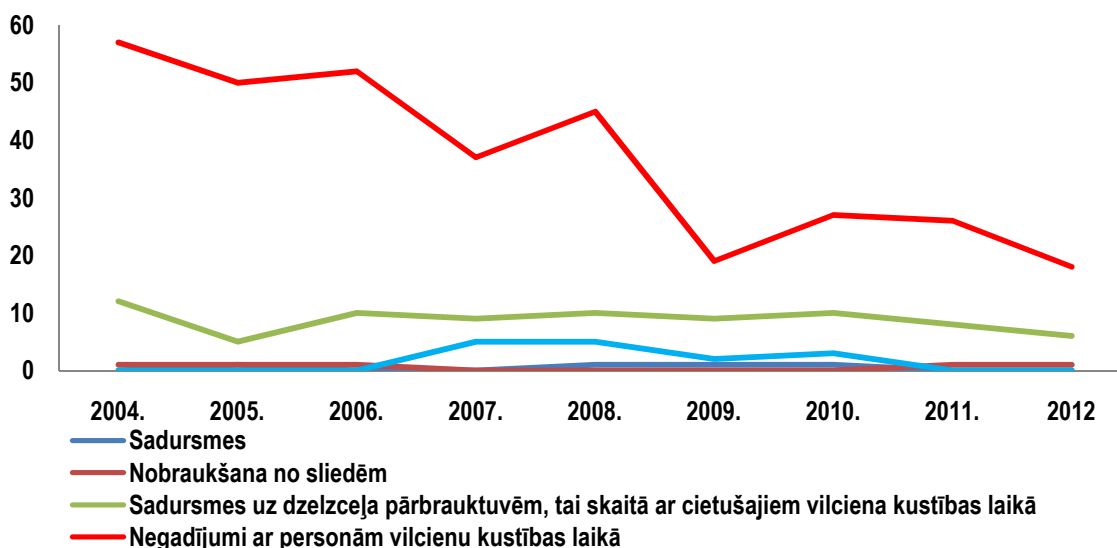
Pārskata gadā ir reģistrēti 25 nopietni dzelzceļa satiksmes negadījumi. Cietušo personu īpatsvars negadījumos sastāda 96%.

⁹ Uz visām galveno ceļu neapsargājamām dzelzceļa pārbrauktuvē paredzēts uzstādīt informācijas plakātus ar pārbrauktuves nosacīto numuru un Ceļu distances dispečera tālruni numuriem, pa kuriem transportlīdzekļu vadītāji var piezvanīt un paziņot dispečeram par pārbrauktuves ierīču bojājumu vai šķērslī.

¹⁰ Kad tiek modernizētas lokomotīves, tiek ieviesta jauna elektroniskā ātrummērīšanas sistēma.

Dzelzceļa negadījumu statistika	2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	2012.gadā
Kopā, no tiem	30	43	35	25
negadījumi, kuros cietuši cilvēki	27	37	33	24
negadījumi bez cietušajiem	2	5	2	1

No 2004.gada nopietnu negadījumu skaits ir samazinājies. Ievērojams samazinājums ir ar personām vilcienu kustības laikā. Salīdzinoši nemainīgs īpatsvars no kopējā negadījumu skaita ir negadījumiem uz dzelzceļa pārbrauktuvēm. Vidēji 8-10 negadījumi gadā. Vairumā negadījumi ir reģistrēti uz neapsargājamām pārbrauktuvēm (aktīvās dzelzceļa pārbrauktuves ar signalizācijas aprīkojumu) (70% gadījumu), autovadītājiem neievērojot ceļu satiksmes noteikumu prasības vai cilvēkiem neievērojot drošības prasības „cilvēciskā faktora” dēļ. Negadījumos uz dzelzceļa pārbrauktuvēm ir cietuši gan gājēji (2), gan velosipēdisti (1), gan arī automašīnu vadītāji un pasažieri (5). Nedaudz ir pieaudzis negadījumu ar bīstamām kravām skaits. 2012.gadā ir noticis viens nopietns bīstamās kravas noplūdes gadījums sakarā vilciena nobraukšanu no sliedēm. Negadījuma rezultātā noplūda naftas minerālsmērvielas un tehniskais šķīdinātājs.

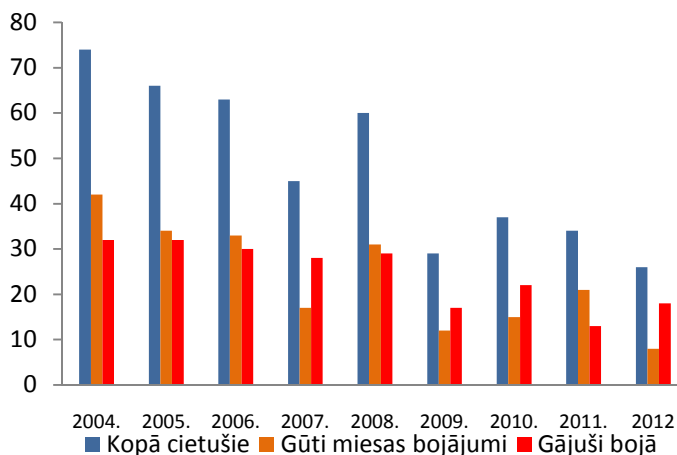
Latvijā vēl joprojām vislielāko cietušo personu īpatsvaru veido negadījumi ar cilvēkiem vilcienu kustības laikā (72% no kopējā negadījumu skaita). 2011.gadā tas sastādīja 74%, 2010.gadā veidoja 66%, 2009.gadā 63%. Jāatzīmē, ka arī Eiropas līmenī negadījumi ar cilvēkiem ritošā sastāva kustības laikā un uz dzelzceļa pārbrauktuvēm veido lielāko daļu no kopējā negadījumu skaita (aptuveni 67%). Par negadījumu cēloņiem ir minama cilvēku bezatbildība atrodoties sliežu ceļu tuvumā.

Apkopojot informāciju par cietušām personām, ir vērojams, ka ik gadu visvairāk negadījumos ir cietušas personas t.s. „aktīvajā vecumā”. 2011.gadā vidējais vecums cietušajām personām bija 42 gadi. Pārskata gads ir viens no retajiem gadiem, kad netika reģistrēti negadījumi ar bērniem vecumā līdz 12 gadiem. Visvairāk negadījumos cieš vīrieši, kas gadu no gada svārstās 81-86% robežās, kur 40- 50% (atkarīgs no gada) gadījumos vīrieši ir atradušies alkohola reibuma stāvoklī. Tas liecina par personu neuzmanību šķērsojot sliežu ceļus.

Samazinoties negadījumu skaitam ir arī samazinājies kopējais cietušo personu skaits. Ir bijis tikai viens gadījums, kur vienā negadījumā cieta vairākas personas - sadursme uz dzelzceļa pārbrauktuves ar automašīnu. Pārskata gadā ir ievērojami pieaudzis bojā gājušo personu skaits, kas sastāda 69% no

cietušo personu kopskaita. Ievērojams letālu gadījumu pārsvars ir reģistrēts 2007.gadā. Vidēji (no 2004.gada) bojā gājušu personu īpatsvars sastāda 51%.

Salīdzinot datus pa cietušo personu kategorijām, samazinājums starp cietušajiem ir vērojams darbinieku vidū un pasažieru kategorijai. Abas kategorijas veido ievērojami mazu daļu - kopā nepārsniedz 5% no kopējā cietušo personu skaita. Vislielāko cietušo personu īpatsvaru veido nepiederošu personu atrašanās paaugstinātas bīstamības zonā, kam raksturīgs pakāpenisks samazinājums. Dzelzceļa teritorijas ierobežošana ar nožogojumu ir sekmējusi vilcienu uzbraukšanas gadījumu skaita samazināšanu. Pie kam būtisks samazinājums vērojams Rīgā. Cilvēki arī vairāk sāk pievērst uzmanību vilcienu kustībai šķērsojot gājēju pārejas vai atrodoties uz platformām. Z veida pāreju ierīkošana ir samazinājusi cietušo personu skaitu. No 2008.gada samazinājums ir vairāk kā uz pusi. Uz šo brīdi vairāk uzmanības būtu jāpievērš risku izvērtēšanai uz dzelzceļa pārbrauktuvēm. Cilvēki steigšus, nevēlas stāvēt garās rindās pie dzelzceļa pārbrauktuvēm, ir pārdroši un neievēro noteikumus. Ir jāatzīmē arī Valsts policijas darbs uzraugot dzelzceļa pārbrauktuvju šķērsošanas kultūru no autovadītāju puses. 2012.gadā tika sastādīti 932 administratīvie protokoli par ceļu satiksmes noteikumu neievērošanu. Visvairāk ir sastādīti administratīvie protokoli par uzbraukšanu uz dzelzceļa pārbrauktuves pie aizliedzoša signāla.

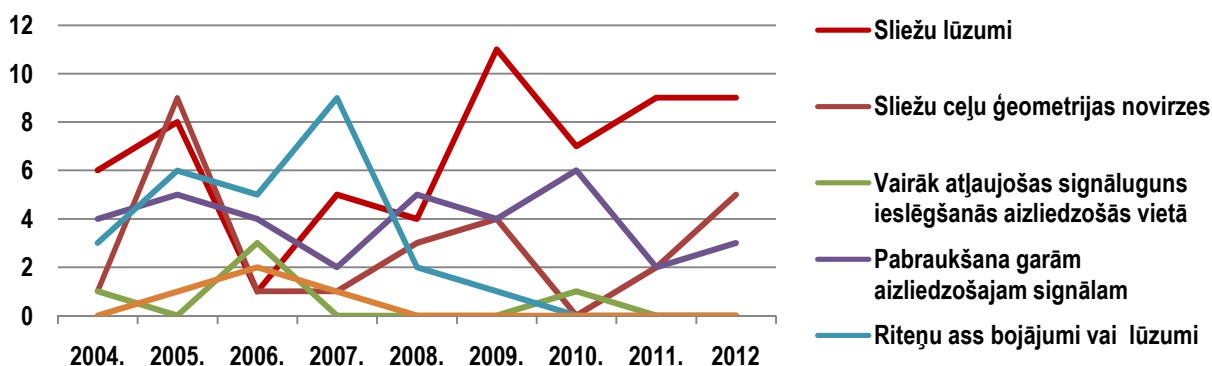
	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Kopā	74	66	63	45	60	29	37	35	23
Nepiederošu personu atrašanās paaugstinātas bīstamības zonā	55	50	51	31	30	9	20	21	13
Pārbrauktuves lietotāji	16	6	0	4	13	6	10	8	8
Citas personas	0	0	0	1	11	8	7	5	4
Pasažieri	0	8	1	1	2	3	0	0	0
Dzelzceļa uzņēmumu darbinieki	3	5	11	8	4	3	0	1	1

Daudzi cilvēki lieto audioaustiņas atrodoties sliežu ceļu tuvumā un nedzird signālus. Līdz ar to pārejas un pārbrauktuves tiek šķērsotas neievērojot drošības prasības. 2012.gadā tika konstatēti trīs gadījumi, kad cilvēki lietoja audioaustiņas un tika traumēti nedzirdot tuvojošos vilcienu signālus.

Reģistrētie dati parāda, ka visvairāk cietušo tiek reģistrēti septembrī. Tas varētu būt saistīts ar to, ka atsākas mācību gads un ir beidzies atvaļinājumu laiks. Arī decembrī ir diezgan liels cietušo personu īpatsvars, kas var būt saistīts ar sliktajiem laika apstākļiem – sniegu un apledojumu. Cietušo personu

lielākais īpatsvars tiek reģistrēts stacijās un Rīgas aglomerācijas zonā, jo īpaši maršrutā Rīga – Aizkraukle (40% no kopējā negadījumu skaita). Tas ir saistīts ar to, ka šajā ceļa posmā tiek nodrošināts vislielākais pārvadājumu apjoms. Posmā Rīga – Aizkraukle tiek arī reģistrēts salīdzinoši liels sadursmju skaits uz dzelzceļa pārbrauktuvēm. Lielākā daļa negadījumu tiek reģistrēti no plkst.18:00 līdz plkst.24:00, kas sastāda 43,59 % no kopējā negadījumu skaita.

Attiecībā uz tehniskajiem negadījumiem, to skaits svārstās pa gadiem. Pieaugums no 2010.gada ir vērojams sliežu lūzumiem un ģeometrijas defektiem, kas saistīts ar jaunas definīcijas un klasifikācijas ieviešanu saskaņā ar Direktīvas 2009/149/EK prasībām un svārstīgiem laika apstākļiem (sals, atkusnis, sniegs) pēdējos trīs gados. Savukārt ekspluatācijas pārkāpumi - pabraukšana garām aizliedzošajam signālam - ik gadu svārstās no diviem līdz pieciem gadījumiem gadā. Vidēji 5% gadījumos šie pārkāpumi noved pie nopietna negadījuma. Kopējais tehnisko negadījumu skaits gadā nepārsniedz 20 gadījumus.

2012.gadā ir samazinājies pašnāvību gadījumu skaits uz dzelzceļa, taču no kopējo negadījumu skaita, reģistrēto pašnāvību gadījumu īpatsvars ir palicis iepriekšējo gadu līmenī (vidēji 20% no kopējā negadījumu skaita). Pārskata gadā reģistrētas 7 pašnāvības, 2011.gadā ir reģistrētas 10 pašnāvības, 2010.gadā reģistrētas 13 pašnāvības. Pašnāvības uz dzelzceļiem ir veikuši gados jaunāki cilvēki. Vairāk kā 70% gadījumos, pašnāvības ir veikuši vīrieši. 40% gadījumos pašnāvību ir veikušas psihiski nelīdzsvarotas personas, kas ir ārstējušās stacionāros vai uzturējušās sociālās aprūpes centros. Arī alkohola lietošanas nelabvēlīgā ietekme ir veicinājusi pašnāvības uz dzelzceļa.

6.4. Drošības rekomendācijas

Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs 2012.gadā izmeklēja vienu negadījumu.

Dzelzceļa nopietns negadījums notika 2012.gada 8.janvārī plkst. 22:10 dzelzceļa iecirknī Daugavpils – Indra – valsts robeža C/p 401.km uz pārmiju pārvedas Nr.1. Kravas vilciens ar 58 krautām cisternām un vienu pusvagonu, krautu ar ogļēm, brauca virzienā no valsts robežas uz Daugavpils staciju. Negadījuma rezultātā no sliedēm nobrauca 17 krautas dzelzceļa cisternas ar bīstamu kravu, no tām 16 cisternas apgāzās, kā rezultātā no piecām cisternām daļēji noplūda krava (tehniskais šķīdinātājs, naftas minerālsmērvielas. Kopumā vidē nonāca aptuveni 180 tonnas bīstamās kravas. Bīstamās kravas noplūšanu ierobežoja avārijas dienesti kopīgi ar dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju. Vilcienu kustība posmos Krauja – C/p 401.km un C/p 401.km – Naujene bija slēgta 35 stundas un 50 minūtes, bet posmā C/p 401.km – C/p 524.km 90 stundas un 10 minūtes. Ierodoties negadījuma vietā, Transporta nelaimes gadījumu un incidentu

izmeklēšanas biroja izmeklētāji konstatēja, ka ir noticis pārmijas kreisā asmeņa lūzums divās vietās, kas arī bija cisternu nobraukšanas iemesls¹¹.

Turpmākās izmeklēšanas gaitā konstatēts, ka defektoskopa defektogrammā ir reģistrētas pārmijas kreisā asmeņa plaisas, bet dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs tās nebija savlaicīgi atklājis.

Izmeklēšanas gaitā tika izpētīta dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja defektoskopijas iecirkņu darba organizācija un defektoskopistu apmācības process, kā arī izjautāti vairāki defektoskopisti, kā rezultātā izstrādāti trīs drošības ieteikumi, kas adresēti dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam. Drošības ieteikumi ietver šādas jomas:

- dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja defektoskopijas iecirkņu darba organizāciju;
- dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja defektoskopijas iekšējo normatīvo dokumentu pilnveidošanu;
- tehnisko ierīču ieviešanu, lai samazinātu cilvēka faktora izraisītās kļūdas.

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija 2012.gada 27.decembrī saņēma nobeiguma pārskatu ar sagatavotām rekomendācijām. Rekomendācijas ir ieviestas 2013.gadā. Par rekomendāciju ieviešanas gaitu informācija tiks sniegta 2013.gada drošības pārskatā.

7. Izmaiņas likumdošanā

Valsts līmeņa drošības noteikumus pieņem Ministru kabinets un tie tiek publicēti oficiālajā laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" (www.vestnesis.lv). Visi dzelzceļa normatīvie akti ir pieejami mājas lapā www.likumi.lv, ka arī Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas mājas lapā <http://www.vdzt.gov.lv/index.php?id=322&sa=322>. Informācija ir arī pieejama angļu valodā <http://www.vdzt.gov.lv/index.php?id=354&sa=354> vai www.vvc.gov.lv.

Jebkuri Ministru kabineta noteikumi un rīkojumi ir saistoši un obligāti dzelzceļa pārvadātājiem un infrastruktūras pārvaldītājiem. Tas pats attiecas arī uz komercsabiedrībām, kas veic ritošā sastāva vai infrastruktūras tehniskā aprīkojuma būvniecību, remontu vai apkopi, ka arī manevru darbus.

Iesniegtie normatīvo aktu projekti, kas tika pieņemti 2012.gadā:

- Ministru kabineta 22.05.2012. noteikumi Nr. 350 "Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 28.marta noteikumos Nr.236 "Noteikumi par vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) instruktora, vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista), vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) palīga kvalifikācijas prasībām un sertifikācijas kārtību"¹¹;
- Ministru kabineta 22.05.2012. noteikumi Nr. 349 „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 2.maija noteikumos Nr.360 "Noteikumi par dzelzceļa speciālistiem"¹²;
- Ministru kabineta 22.05.2012. noteikumi Nr. 351" *Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 14.septembra noteikumos Nr.873 "Noteikumi par vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) kvalifikācijas un vilces līdzekļa vadīšanas tiesību iegūšanu"*¹³;

¹¹ DZELZCEĻA NOPIETNA NEGADĪJUMA IZMEKLĒŠANAS NOBEIGUMA PĀRSKATS Nr.5-02/1-12-(1/2012) Kravas vilciena nobraukšana no sliedēm 2012.gada 8.janvārī Cēla postenī 401.km

- Ministru kabineta 12.06.2012. noteikumi Nr. 401 "Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumos Nr.1211 "Noteikumi par ritošā sastāva būvi, modernizāciju, atjaunošanas remontu, atbilstības novērtēšanu un pieņemšanu ekspluatācijā"";
- Ministru kabineta 07.08.2012. noteikumi Nr. 543 "Grozījumi Ministru kabineta 1998.gada 6.oktobra noteikumos Nr.392 "Dzelzceļa pārbrauktuvi un pāreju ierīkošanas, aprīkošanas, apkopšanas un slēgšanas noteikumi"";
- Ministru kabineta 03.10.2012. rīkojums Nr.468 „Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 28.septembra rīkojumā Nr.488 "Par Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas 2012.gada budžeta apstiprināšanu"”;
- Ministru kabineta 03.10.2012. rīkojums Nr.469 „Par Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas 2013.gada budžeta apstiprināšanu”.

Sīkāka analīze ir atainota 4. pielikumā.

Normatīvie dokumenti, kuru prasības attiecas arī uz pārvadātājiem un kuros *valsts akciju sabiedrība „Latvijas dzelzceļš”* kā dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs nosaka pārvaldāmās infrastruktūras lietošanas kārtību, tiek izdoti atbilstoši Dzelzceļa likuma 5. panta 2.¹ daļai. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja izdotie saistošie norādījumi pārvaldātājiem tiek aktualizēti un apkopoti Ttkla pārskatā, kas tiek publicēts infrastruktūras pārvaldītāja mājas lapā www.ldz.lv. Informācija ir arī pieejama inspekcijas mājas lapā.

2012.gadā publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs ir izdevis 9 jaunus un trīs grozītus normatīvos dokumentus (publicēti www.ldz.lv), kas ir piemērojami pārvaldātāju uzņēmumiem, tai skaitā kārtību¹² par dzelzceļa satiksmes negadījumu apziņošanas, reģistrācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtību, vides politiku, darba aizsardzības politiku, risku novērtēšanas procesiem, ārkārtas situāciju gadījumiem, dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanai un attīstībai veicamo darbu klasifikāciju un periodiskumu, ilgtermiņa stratēģiju, rīcību par ziņojumu nodošanu starp dzelzceļa speciālistiem, rīcību ierīču darbības traucējumu gadījumos un brīdinājumu izdošanas kārtību BIS-K sistēmai.

8. Drošības sertifikāti un atļaujas

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija nodrošina dzelzceļa drošības sertifikātu A un B daļu un drošības atļauju izsniegšanu (drošības apliecības ietvaros). Sertificēšanas process tiek nodrošināts bez maksas. Sistēmu izvērtēšanu nodrošina Būvniecības un sertificēšanas daļa.

Visa sertificēšanas procesa informācija ir pieejama inspekcijas mājas lapā www.vdzti.gov.lv sadaļā Darbības atļaujas/ Drošības sertifikāti vai Darbības atļaujas/ Drošības apliecības. Informācija ir arī pieejama angļu valodā <http://www.vdzti.gov.lv/index.php?top=336&id=336>. Sertificēšanas procesus inspekcijā nodrošina Būvniecības un sertificēšanas daļa.

8.1. Drošības sertifikātu izsniegšana

2008.gada 10.marta Ministru kabineta noteikumi Nr.168 "Noteikumi par drošības sertifikāta A daļas un B daļas izsniegšanas, apturēšanas un anulēšanas kārtību un kritērijiem" noteic, ka dzelzceļa pārvadātājiem ir jānodrošina un jāuztur drošības pārvaldības sistēma, kurā tiek iekļauta riska izvērtējuma

¹² VAS „Latvijas dzelzceļš” satiksmes drošības stāvokļa pārskats.2012.gads.

sistēma un tā kontroles nodrošināšana, kompetence un drošības pārvaldība.

Latvijā darbojas seši komercuzņēmumi, kuriem, atbilstoši noteiktajiem drošības nosacījumiem, ir tiesības veikt pārvadājumus (kravu, pasažieru) pa dzelzceļu, izmantojot publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru - SIA „LDZ Cargo”, a/s „Lietuvos geležinkeliai”, a/s „Baltijas Ekspresis”, a/s „BALTIJAS TRANŽĪTA SERVISS”, SIA „Gulbenes -Alūksnes bānītis” (šaursliežu dzelzceļš) un a/s „Pasažieru vilciens”.

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija 2012.gadā ir izsniegusi vienu drošības sertifikāta B daļu.

	2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	2012.gadā
Izsniegtas drošības sertifikātu A daļas	2	0	1	0
pasažieru un kravu pārvadājumiem	1	-	-	-
pasažieru pārvadājumiem	-	-	1	-
kravu pārvadājumiem	1	-	-	-
Izsniegtas drošības sertifikātu B daļas	5	0	6	1
pasažieru un kravu pārvadājumiem	1	-	2	1
pasažieru pārvadājumiem	1	-	2	-
kravu pārvadājumiem	3	-	2	-
Kopā	7	0	7	1

Drošības sertifikāta A daļa tiek izdota *pārvadātājiem, kuri ir izveidojuši un uztur drošības pārvaldības sistēmu*. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija 2012.gadā nav saņēmusi nevienu iesniegumu drošības sertifikāta A daļas izsniegšanai vai precizēšanai/grozīšanai.

Drošības sertifikāta B daļa tiek izdota *pārvadātājiem, kas atbilst Latvijā noteiktajām prasībām tehniskās ekspluatācijas jomā un drošības prasībām attiecībā uz personālu, ritošo sastāvu un komercsabiedrības iekšējo struktūru*. 2011.gada nogalē Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija saņēma iesniegumu drošības sertifikāta jaunas B daļas saņemšanai un 2012.gadā pieņēma lēmumu par drošības sertifikāta B daļas izsniegšanu a/s „Lietuvos geležinkeliai” pārvadājumu nodrošināšanai Latvijas teritorijā.

Valsts dzelzceļa tehniskajai inspekcijai ir arī tiesības apturēt drošības sertifikāta A un/vai B daļas darbību, ja pārvadātājs ir pieļāvis pārkāpumus attiecībā uz nosacījumiem (sniegtas nepatiesas ziņas, atkārtoti gada laikā tiek apturēta drošības sertifikāta A un/vai B daļas darbība, nav izmantots drošības sertifikāts, pārvadātājs izbeidzis darbību) uz kuru pamata tam ir izsniegta drošības sertifikāta A un/vai B daļa. Drošības sertifikāta A un/vai B daļas apturēšanas un anulēšanas lēmums saskaņā ar Dzelzceļa likuma 35. panta pirmo daļu liedz tiesības pārvadātājam piekļūt publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūrai. Pārskata gadā inspekcija nav pieņēmusi lēmumus par drošības sertifikāta darbības apturēšanu vai anulēšanu.

Informāciju par izsniegtām drošības sertifikātu B daļām var iegūt Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas mājas lapā www.vdzti.gov.lv sadaļā *Darbības atļaujas/ Drošības sertifikāti*.

9.2. Drošības apliecību izsniegšana

Prasības par infrastruktūras pārvaldītāju drošības atļaujām ir transponētās Dzelzceļa likumā un 18.01.2011. Ministru kabineta noteikumos Nr. 57 "[*Noteikumi par drošības apliecības izsniegšanas, darbības apturēšanas un anulēšanas kritērijiem un kārtību*](#)". Dzelzceļa likuma 1. panta 22. punkts paredz, ka publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājiem jābūt ieviestai drošības pārvaldījuma sistēmai. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja drošības pārvaldības sistēma tiek akceptēta

18.01.2011. Ministru kabineta noteikumu Nr. 57 "Noteikumi par drošības apliecības izsniegšanas, darbības apturēšanas un anulēšanas kritērijiem un kārtību" 5. punktā un 3. pielikumā, ar ko ir transponētas Dzelzceļa drošības direktīvas prasības par infrastruktūras pārvaldītāju drošības pārvaldības sistēmas akceptēšanu, paredzētājā kārtībā izdodot tam attiecīgu drošības apliecību (drošības atļauju). Saskaņā ar Dzelzceļa likuma 35.¹ panta pirmo daļu šāda drošības apliecība (drošības atļauja) piešķir tiesības pārvaldīt un ekspluatēt publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru. Arī uzņēmumiem, kuriem dzelzceļa pārvadājumi nav pamata darbības veids, piemēram, dzelzceļa infrastruktūras vai ritošā sastāva būvniekiem un remontētājiem ir jāsaņem drošības apliecība, kas apliecina to drošu darbošanos dzelzceļa jomā. Drošības apliecības tiek izsniegtas :

- publiskās dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšanai;
- privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšanai;;
- manevru darbu veikšanai;
- dzelzceļa infrastruktūras tehniskā aprīkojuma būvniecības, remonta vai tehniskās apkopes veikšanai;
- par ritošā sastāva būvniecībai, remontam un par tehnisko apkopi atbildīgām struktūrvienībām.

Pārskata gadā inspekcija izsniedza 70 drošības apliecības (ar noteiktu identifikācijas numuru, kas raksturo darbības veidu), apturēja 11 drošības apliecību darbību un anulēja 10 drošības apliecības. 2012.gadā ir pieaudzis saņemto iesniegumu skaits ritošā sastāva būvniecībai, remontam vai tehniskai apkopei.

Joma	2011.gadā	2012.gadā
Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšana	0	0
Privātās dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšana	57	14
Manevru darbu veikšana dzelzceļa satiksmes nodrošināšanai starp stacijām un manevru veikšanai stacijās	0	1
Manevru darbu veikšana privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūrā	3	3
Ritošā sastāva būvniecība, remonts vai tehniskā apkope	6	25
Dzelzceļa infrastruktūras tehniskā aprīkojuma būvniecība, remonts un tehniskā apkope	28	35
Izsniegtas drošības apliecības¹³	85	70
Anulētas drošības apliecības	4	10
Apturēta drošības apliecību darbība	9	11

Saskaņā ar Dzelzceļa likuma 33. panta trešās daļas 7. punktu Valsts dzelzceļa tehniskajai inspekcijai uzticētais uzdevums izdot, atjaunot, grozīt drošības apliecības nosaka arī tiesības anulēt attiecīgo drošības apliecību vai apturēt tās darbību. Tā kā drošības apliecība ir administratīvs akts, jo tā piešķir tiesības pārvaldīt un ekspluatēt dzelzceļa infrastruktūru, tās izsniegšanas procedūra ir pakļauta Administratīvā procesa likumam. Drošības apliecības pārskata gadā tika anulētas sakarā ar komercsabiedrību nosaukuma maiņu, juridiskās adreses maiņu, darba specializācijas maiņu, infrastruktūras īpašnieka maiņu, precizētas/grozītas apliecības izsniegšanu.

¹³ Drošības apliecībā var tikt norādītas vairākas komercdarbības jomas

Informāciju par izsniegtām drošības apliecībām var iegūt Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas mājas lapā www.vdzti.gov.lv sadaļā [Darbības atļaujas/ Drošības apliecības](#).

9. Komerccabiedrību uzraudzība

Veicot uzraudzību, inspekcijai jāievēro valsts drošības iestādes darbības pamatprincipi uzraudzības jomā – samērīgums, konsekventa pieeja, lietderība, pārredzamība, atbildība un sadarbība – kā minēts Regulā (ES) Nr. 1158/2010 un Regulā (ES) Nr. 1169/2010.

Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas uzraudzības jomas Latvijā ir:

- tehniskās ekspluatācijas uzraudzība;
- drošības pārvaldības sistēmu efektivitātes izvērtēšana;
- dzelzceļa speciālistu zināšanu pārbaude;
- atbilstības pārbaude ritošajam sastāvam;
- atbilstības pārbaude dzelzceļa būvobjektiem;
- infrastruktūras atbilstības pārbaude;
- bīstamo kravu pārvadājumu uzraudzība;
- dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšana.

Uzraudzības procesus nodrošina Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas Kustības drošības daļa.

9.1. Pārbaudes un apskates

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija 2012.gadā ir veikusi 94 pārbaudes, tai skaitā nodrošinot drošības pārvaldības sistēmu efektivitātes izvērtēšanu dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumiem. Veikto pārbažu skaits ir mazāks, kā plānots. Pārbažu apjoma samazinājums ir bīstamo kravu un infrastruktūras uzraudzības jomā, sakarā ar personāla mainību.

Nr.p.k.		2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	2012.gadā
1.	Pārbaudes	107	108	121	94
1.1.	drošības pārvaldības sistēmu efektivitātes izvērtēšana	6	5	6	7
1.2.	kompleksā pārbaude	22	18	17	35
1.3.	mērķa pārbaude	79	85	98	54
2.	Pārbaudāmie objekti, no tiem	96	95	101	89
2.1.	pārvadātāji	5	5	5	5
2.2.	ritošā sastāva remontu veicēji	17	15	17	13
2.3.	bīstamo kravu iekraušana, izkraušana	11	17	20	9
2.4.	būvobjekti	0	3	2	2
2.5.	infrastruktūras uzturēšana un manevru darbu nodrošināšana	63	55	57	60

Nr.p.k.		2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	2012.gadā
3.	Pārbaužu rezultāti	107	108	121	94
3.1.	Pieņemti lēmumi par				
3.1.1.	sliežu ceļu ekspluatācijas aizliegšanu	9	13	26	10
3.1.2.	ritošā sastāva atstādināšanu no ekspluatācijas	7	15	13	8
3.1.3.	dzelzceļu speciālistu atstādināšana no darba pienākumu veikšanas	4	2	0	0
3.2.	Izdoti priekšraksti	86	75	78	75
3.3.	Sastādīti administratīvie protokoli (piemērots sods)	1	3	4	1

Pārskata gadā no kopējā pārbaužu skaita 93% gadījumos tika nodrošinātas plānotās pārbaudes. Inspekcija var veikt arī neplānotas pārbaudes, ja ir iegūta informācija par dzelzceļa jomu reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumiem vai neatbilstībām. Pēkšņās pārbaudes pārskata gadā sastāda 7% no visu pārbaužu skaita.

2012.gadā tika veiktas pārbaudes 89 objektos/komersabiedrībās. Pārskata gadā ir ievērojami pieaudzis komplekso pārbaužu skaits. Kompleksajās pārbaudēs tiek nodrošināta vairāku jomu pārbaude, piemēram, manevru darbu un infrastruktūras tehniskais stāvoklis, ritošais sastāvs un iekšējās uzraudzības sistēma, u.t.t. Nosakot pārbaudes apjomu, inspekcija izvērtē tās rīcībā esošo informāciju, ņem vērā laiku kopš iepriekšējās pārbaudes veikšanas un informāciju par iepriekšējās pārbaudēs noteikto norādījumu ieviešanu. Lielāko pārbaužu īpatsvaru sastāda mērķa pārbaudes – bīstamo kravu sistēma, ritošais sastāvs, pievedceļš, u.t.t. Drošības pārvaldības sistēmas efektivitātes izvērtēšana prasa ilgāku laika periodu (no trīs līdz piecām darba dienām). Divos gadījumos tika veikta sistēmas daļas pārbaude, piecos gadījumos tika vērtēta visa sistēma kopumā.

Pārvadātāji tiek pārbaudīti ne retāk kā reizi gadā. Drošības apliecību saņēmušiem komersantiem pārbaudes tiek nodrošinātas ne retāk kā reizi drošības apliecībā noteiktajā darbības (piecu gadu) laikā. Bīstamo kravu saņēmējiem un nosūtītājiem pārbaudes tiek nodrošinātas ne retāk kā reizi trijos gados. Drošības pārvaldības sistēmas izvērtēšana un kompleksās pārbaudes tiek plānotas pārskata gada ietvaros. Mērķa pārbaudes plāno mēneša ietvaros.

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija nodrošina arī dzelzceļa pārbrauktuvi apsekošanu. 2012.gadā vecākie inspektori ir piedalījušies 108 ikgadējās dzelzceļa pārbrauktuvi komisijas apskatēs. Pārbrauktuvi apsekošana tiek organizēta saskaņā ar 1998.gada 6.oktobra Ministru kabineta noteikumiem Nr.392 „*Dzelzceļa pārbrauktuvi un pāreju ierīkošanas, aprīkošanas, apkalpošanas un slēgšanas noteikumi*”. Bez ikgadējām komisijas apskatēm, vecākie inspektori ir arī piedalījušies komisiju darbā par dzelzceļa pārbrauktuvi ierīkošanu, aprīkošanu vai slēgšanu. Pārskata gadā inspektori ir piedalījušies 9 dzelzceļa pārbrauktuvi apskates komisiju darbā.

Nr.p.k.	Dzelzceļa pārbrauktuves	2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	2012.gadā
1.	Ikgadējā pārbrauktuvi apskate	133	125	148	108
2	Pārbrauktuvi ierīkošana, slēgšana vai aprīkošana	14	10	17	9
	Kopā	147	135	165	117

9.2. Teorētiskā eksāmena organizēšana un atbildīgo personu zināšanu pārbaudes

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija pārbauda komersantu komisijas locekļu un tādu atbildīgo personu, kas veic komersanta dzelzceļa speciālistu zināšanu pārbaudi, atbilstību kvalifikācijas prasībām. Teorētiskais eksāmens tiek organizēts, lai dzelzceļa darbībā iesaistītie dzelzceļa speciālisti garantētu dzelzceļa drošu ekspluatāciju, satiksmes drošību un darba organizāciju. Zināšanu pārbaudi nozīmē pēc komersanta iesnieguma saņemšanas.

No 2012.gada teorētiskais eksāmens tiek veikts ar programnodrošinājuma palīdzību. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija ir organizējusi 230 zināšanu pārbaudes un atestējusi 145 atbildīgās personas.

Teorētiskais eksāmens	2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	2012.gadā
Atestēto dzelzceļa speciālistu skaits	128	221	168	145

Atestētās personas ir tiesīgas savā uzņēmumā veikt dzelzceļa speciālistu Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumu un ar tiem saistīto dzelzceļa satiksmes drošību reglamentējošo normatīvo aktu zināšanu pārbaudes.

9.3. Bīstamo kravu konsultantu (padomnieku) darbības uzraudzība

2006.gada 21.februāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 156 „*Noteikumi par drošības konsultantu (padomnieku) norīkošanu, to profesionālo kvalifikāciju un darbību bīstamo kravu pārvadājumu jomā*” nosaka Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas uzdevumus attiecībā uz bīstamo kravu pārvadājumu drošības konsultantu (padomnieku) kvalifikācijas iegūšanu un darbības uzraudzības sistēmas izveidi. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija nodrošina komercsabiedrību pārbaudes (mērķa pārbaudes (skatīt 10.1. apakšnodaļu)), uzrauga drošības konsultantu darbību, kā arī eksaminācijas darbību.

Drošības konsultants (padomnieks) uzrauga un regulāri pārbauda komersanta darbības atbilstību bīstamo kravu pārvadājumu regulējošiem aktiem. Tiesības veikt drošības konsultanta (padomnieka) pienākumus apliecina attiecīgs profesionālās kvalifikācijas sertifikāts. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija 2012.gadā organizēja 37 eksāmenus un 28 drošības konsultantiem (padomniekiem) izsniedza profesionālās kvalifikācijas sertifikātus.

	2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	2012.gadā
Profesionālās kvalifikācijas sertifikāts	29	14	22	28

Pārskata gadā Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija ir saņēmusi 174 bīstamo kravu konsultantu (padomnieku) gada pārskatus. Bīstamo kravu pārvadājumu apjoms 2012.gadā ir pieaudzis.

Gada pārskats par	2008.gadu	2009.gadu	2010.gadu	2011.gadu
Pārskatu skaits	147	147	145	174
Bīstamo kravu pārvadājumu apjoms (tūkst.t.)	22680	20713	17126	21920

9.4. Dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšana un uzskaitē

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija veic dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanu un veic to uzskaiti. Dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšana un uzskaitē tiek veikta saskaņā ar 2010.gada 28.oktobra Ministru kabineta noteikumu Nr.999 „*Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas,*

izmeklēšanas un uzskaites kārtība” prasībām.

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija 2012.gadā ir izmeklējusi 38 dzelzceļa satiksmes drošības pārkāpumus (bez nopietnām sekām).

Dzelzceļa satiksmes drošības pārkāpumi tika izmeklēti kad, tika konstatēta:

- dzelzceļa ritošā sastāva sadursme ar citu dzelzceļa ritošo sastāvu;
- dzelzceļa ritošā sastāva nobraukšana no sliedēm;
- vilciena pieņemšana vai nosūtīšana pa nesagatavotu maršrutu;
- dzelzceļa ritošā sastāva pabraukšana garām aizliedzošajam signālam.

	2009.gadā	2010.gadā	2011.gadā	2012.gadā
Dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanas	19	34	31	38

Izmeklēšanas gadījumu skaits pārskata gadā ir pieaudzis par 22%. 2012.gadā par 3% pieauga nobraukšanas no sliedēm un ritošā sastāva sadursmju gadījumu skaits. Būtiski pieauga iekārtu bojājumu skaits. Kā iemesli šiem pārkāpumiem minami uzturēšanas trūkumi un procedūru neievērošana. Lielā mērā par cēloņiem pārkāpumiem ir speciālistu nepareizas rīcības darbā un ārkārtas apstākļos. No šādiem gadījumiem nav iespējams pilnībā izvairīties, taču ir jāievieš tādi pasākumi, lai šādus gadījumus samazinātu līdz minimumam.

10. Pārvaldītāju un publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja pārskatu analīze

10.1. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja pārskats

Pārskats ir atainojis valsts a/s *Latvijas dzelzceļš* kā infrastruktūras pārvaldītāja konstatētās drošības tendences, veiktās darbības satiksmes drošības jomā un sasniegtos rezultātus. Pārskatā ir sniegta informācija par infrastruktūras uzlabošanas pasākumiem drošības jomā un negadījumu, kuros cietuši cilvēki, skaita samazināšanai.

2012. gadā ir veiktas vairākas drošības kampaņas, kas galvenokārt vērstas uz sabiedrības informēšanu par drošības aspektiem uz dzelzceļa un par drošības prasību ievērošanas nozīmīgo lomu negadījumu nepieļaušanai. Taču jāatzīmē, ka sabiedrības interese par drošību nav tik aktīva, kā būtu vēlams. Lai uzlabotu cilvēku drošību un samazinātu potenciālo negadījumu risku uz sliežu ceļiem, valsts a/s *Latvijas dzelzceļš* vairākās stacijās ir veicis peronu segumu un apmaļu renovāciju, pārveidotas gājēju pārejas, lai atvieglotu ceļošanu cilvēkiem ar ierobežotām pārvietošanās iespējām, ar pasažieru plūsmas ierobežotājiem, kas neļauj gājējiem un velosipēdistiem bez apstāšanās pāriet sliežu ceļus, u.t.t.

Savas sistēmas pārraudzībai un kontrolei valsts a/s *“Latvijas dzelzceļš”* ir izveidojusi Satiksmes drošības iekšējās uzraudzības sistēmu. Sistēma arī nosaka tehnisko revīziju un pārbaužu periodiskumu¹⁴.

	Plānots	Izpildīts	%
Tehniskās revīzijas	110	110	100
Iekšējās pārbaudes	3880	4357	112

¹⁴ Valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” SATIKSMES DROŠĪBAS STĀVOKĻA PĀRSKATS. 2012. GADS.

Iekšējos pārbaudes procesos tika veiktas pārbaudes par signalizācijas uzturēšanas procesiem, sliežu ceļu uzraudzības procesiem un vagonu apskates uzraudzības procesiem. Tehnisko revīziju un pārbaudi laikā fiksēti gan pārkāpumi, gan sniegtas rekomendācijas atbildīgiem darbiniekiem par trūkumu novēršanu un kopējā satiksmes drošības stāvokļa uzlabošanu.

Pārskatā ir norādīta arī informācija par riska novērtēšanas procesiem. Sīkāka informācija atainota 12.nodaļā.

10.2. Dzelzceļa pārvadātāju uzņēmumu pārskati

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija līdz 2011.gada 30.jūnijam saņēma pārvadātāju drošības pārskatus. Pārskatos tika atainota informācija par drošības pasākumu izpildi, par iekšējās uzraudzības sistēmas struktūru uzņēmumā, vispārējā statistiskā informācija. Pielikumos tika arī pievienota informācija par notikušajiem dzelzceļa satiksmes negadījumiem.

Veicot pārskatu analīzi ir konstatējams, ka vēl joprojām problēmas ir ar negadījumu klasifikāciju un tās analīzi. Problēmas sagādā arī kavējumi, ņemot vērā, ka negadījuma, kur cietis cilvēks, dēļ izmeklēšanas periodā tiek arī paralēli uzsākts kriminālprocess no policijas puses, kas ievērojami kavē vilcienu kustību un rada zaudējumus komercsabiedrībām. Nereti vilcienu kustība tiek pārtraukta ilgāk par divām stundām.

2012.gadā visi pārvadātāji ir veikuši drošības pārvaldības sistēmu auditēšanu, lai pārliecinātos, vai sistēma nodrošina savas darbības drošumu. Drošības pārvaldības sistēmas auditi veikti visos drošības pārvaldības sistēmas elementos, kā arī tika pārbaudīts vai iekšējie normatīvie akti nodrošina procesus un procedūras, kas skar drošības jautājumus, kā arī vai drošības pārvaldības sistēma joprojām ir efektīva. Saņemot atzinumus par auditu rezultātiem, tika konstatēts, ka:

10.2.1. drošības pārvaldības sistēma ir efektīva un garantē drošību. Dokumenti, procedūras un procesi, kuros aprakstītas darbības atbilst normatīvo aktu prasībām, tehnoloģijas procesiem un sniedz drošus pakalpojumus. Drošības politikas mērķi un principi ir aktuāli, attīstības prioritātes paliek nemainīgas;

11.2.1. ir nepieciešams drošības pārvaldības sistēmu pilnveidot, papildinot to ar atsevišķiem procesiem, atbildības līmeņiem, ka arī nodrošināt iekšējo normatīvo aktu aktualizāciju atbilstoši ārējo normatīvo aktu prasībām;

Vienam pārvadātājam saskaņā ar standarta ISO 9001:2008 prasībām ir veikts arī ārējais sertifikācijas audits, kurā tika auditēti visi uzņēmuma procesi.

Drošības pārvaldības sistēmas uzturēšanai un pilnveidošanai ir izstrādāti pasākumu un attīstības plāni. Pasākumus plāno katram gadam un ilgtermiņā. Pasākumus plāno, pamatojoties uz komercsabiedrību struktūrvienību izstrādātajiem priekšlikumiem.

Atbilstoši iekšējās uzraudzības sistēmai komercsabiedrībās pārbaudes ir veiktas vairāk kā tika plānotas. Satiksmes drošības iekšējās uzraudzības sistēma reglamentē jautājumu izskatīšanas kārtību, pārbaudi veikšanas kārtību, mācību, instruktāžu un darba ar personālu kārtību, pasākumu plānu, atskaišu un lokomotīvu brigāžu darbu reglamentējošo dokumentu izstrādi un izpildi. Kopumā ir veiktas vairāk kā 6000 iekšējās pārbaudes. Uzraudzības sistēma komercsabiedrībās ir atbilstoša tām prasībām, ko nosaka tehniskās ekspluatācijas pamatprasības.

12. Riska novērtējums

Gan pārvadājumu uzņēmumi, gan infrastruktūras pārvaldītāji, gan remontu darbu veicēji un būvnieki ievēro Eiropas Komisijas regulas (EK) Nr.352/2009 (2009.gada 24.aprīlis) *par kopīgas drošības metodes ieviešanu riska noteikšanai un novērtēšanai* atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/49/EK 6.panta 3.punkta a) apakšpunktam prasības. Uzņēmumi iekšienē ir izveidojuši procesus riska novērtēšanai, iekļaujot tajos tehnisko, tehnoloģisko un organizatorisko izmaiņu reģistrāciju un būtiskuma noteikšanu, izmaiņu apdraudējumu noteikšanu un klasifikāciju, riska pieļaujamības noteikšanu, veicamos pasākumus un atbildību, lai nodrošinātu sistēmas atbilstību izvirzītām prasībām un tās funkcionalitāti. 2012.gadā uzņēmumi ir veikuši vairākus riska novērtējumus.

Process	Klasifikācija	Kā veikts novērtējums
Lokomotīvu parka optimizācija, iegādājoties jaudīgākas dīzeļlokomotīves ¹⁵	Nav būtiska izmaiņa	Nav nepieciešams novērtēšanas process
TGM4 sērijas dīzeļlokomotīves ieviešana ekspluatācijā manevru darbu veikšanai ¹⁶	Nav būtiska izmaiņa	Nav nepieciešams novērtēšanas process
Automatizētās kravas vagonu un vilcienu komercapskates, vagonu numuru norakstīšanas un atpazīšanas sistēmas ieviešana ¹⁷	Būtiska izmaiņa	Novērtēšanas process izstrādāts saskaņā ar iekšējo satiksmes drošības risku pārvaldības sistēmu
Jelgavas kravu termināla darba optimizācija ¹⁸	Nav būtiska izmaiņa	Nav nepieciešams novērtēšanas process
Pārbrauktuves zonas kontroles sistēmas Skrīveru stacijā (73.km 5.pk, Daugavas iela, P32 šoseja) ieviešana ¹⁹	Būtiska izmaiņa	Novērtēšanas process izstrādāts saskaņā ar iekšējo satiksmes drošības risku pārvaldības sistēmu
Pārmiju pārvedas EW60EI-960-I:18 ar Hydrolink,Spherolock un Ecostar 4.0 iekārtu ieviešana ²⁰	Būtiska izmaiņa	Novērtēšanas process izstrādāts saskaņā ar iekšējo satiksmes drošības risku pārvaldības sistēmu
Jaunas pārmiju pārvedas, marka 1/14 ar krusteni, ieviešana ²¹	Būtiska izmaiņa	Novērtēšanas process izstrādāts saskaņā ar iekšējo satiksmes drošības risku pārvaldības sistēmu

Izmaiņas novērtētas kā atbilstošas satiksmes drošības prasībām. Risku vadības grupas pieņēma lēmumus, ka visas izmaiņas var ieviest atbilstoši izstrādātajiem risku pārvaldības plāniem. Vienas izmaiņas

¹⁵ A/s „Baltijas ekspresis”. Drošības pārskats 2012.gads.

¹⁶ A/s „Baltijas ekspresis”. Drošības pārskats 2012.gads.

¹⁷ Valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” SATIKSMES DROŠĪBAS STĀVOKĻA PĀRSKATS. 2012. GADS.

¹⁸ Valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” SATIKSMES DROŠĪBAS STĀVOKĻA PĀRSKATS. 2012. GADS.

¹⁹ Valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” SATIKSMES DROŠĪBAS STĀVOKĻA PĀRSKATS. 2012. GADS.

²⁰ Valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” SATIKSMES DROŠĪBAS STĀVOKĻA PĀRSKATS. 2012. GADS.

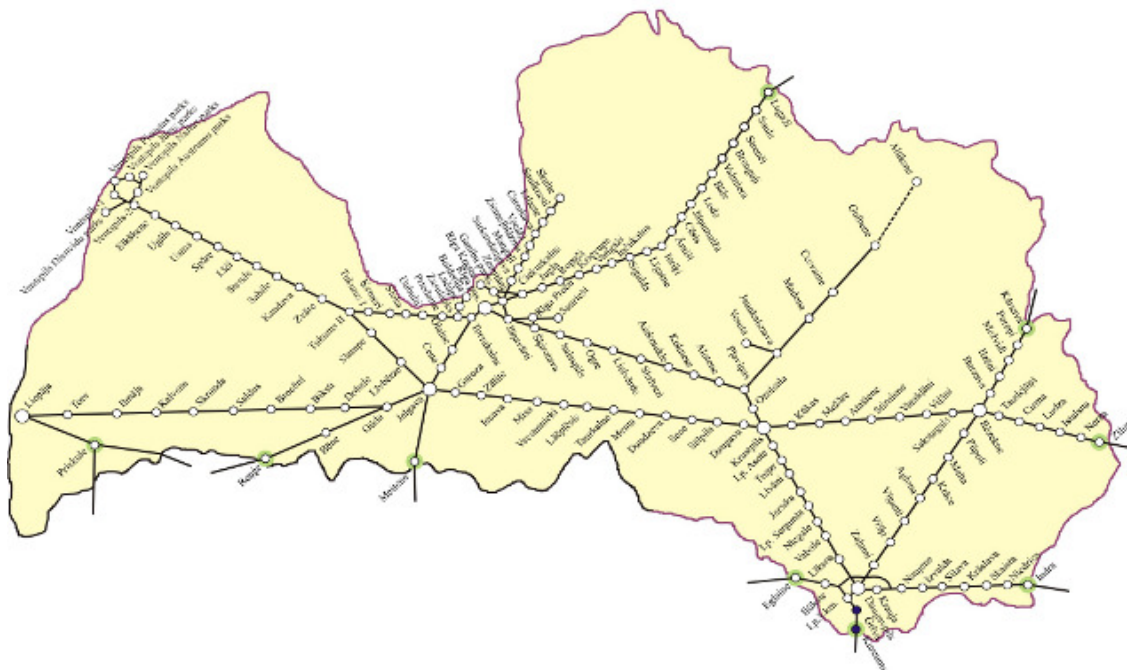
²¹ Valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” SATIKSMES DROŠĪBAS STĀVOKĻA PĀRSKATS. 2012. GADS.

novērtēšanā tika piemērots precīzs novērtējums ar kvalitatīvo metodi, kur eksperti izvērtēja pieejamo dokumentāciju un aprēķinus, iespējamās saskarnes un paredzamo apdraudējumu riska līmeni.

13. Prioritātes

Inspekcijas plānotie pasākumi ietver iekšējos un ārējos pasākumus. Ārējo pasākumu ietvaros kā viena no prioritātēm ir sekot līdzi ceturtās dzelzceļa paketes virzībai. Iekšējo pasākumu ietvaros inspekcija plāno pilnveidot iekšējos uzraudzības procesus (audītēšanas sistēmas pilnveide), tai skaitā IT jomā un izstrādāt darbības stratēģiju atbilstoši ES un Latvijas prasībām.

Latvijas dzelzceļa shēma

Latvijas infrastruktūras pārvaldītāja un pārvadātāju saraksts

Nosaukums	Mājas lapa	Drošības sertifikāta vai apliecības numurs	Darbības veids
Valsts a/s „Latvijas dzelzceļš”	www.ldz.lv	LV-45, izdota 26.08.2008. ar derīguma termiņu līdz 25.08.2013.	Infrastrukturā pārvaldītājs Tīkla pārskats http://www.ldz.lv/?object_id=3094
A/s „Baltijas ekspresis”	www.asbe.lv	LV 1120080007 (A daļa) LV 1220090004 (B daļa)	Pārvaldātājs (kravu pārvaldājumi)
A/s „Pasažieru vilciens”	www.pv.lv	LV 1120080003 (A daļa) LV 1220110006 (B daļa)	Pārvaldātājs (pasažieru pārvaldājumi)
A/s „BALTIJAS TRANŽĪTA SERVISS”	nav	LV 1120080006 (A daļa) LV 1220110007 (B daļa)	Pārvaldātājs (kravu pārvaldājumi)
SIA „Gulbenes-Alūksnes bānītis”	www.banitis.lv	LV 1120110002 (A daļa) LV 1220110003 (B daļa)	Pārvaldātājs (pasažieru pārvaldājumi)
SIA „LDZ Cargo”	www.ldz.lv	LV1120090001 (A daļa) LV 1220110005 (B daļa)	Pārvaldātājs (kravu un pasažieru pārvaldājumi)
A/s „Lietuvos geležinkeliai”	www.litrail.lt	LV1220120001 (B daļa)	Pārvaldātājs (kravu un pasažieru pārvaldājumi)

²² Valsts a/s „Latvijas dzelzceļš” SATIKSMES DROŠĪBAS STĀVOKĻA PĀRSKATS. 2012. GADS.

Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas struktūra

• **Direktors**

• **Kustības drošības daļa**

- Direktora vietnieks, daļas vadītājs
 - Vecākais inspektors ritošā sastāva remonta un modernizācijas jautājumos
 - Vecākais inspektors ritošā sastāva ekspluatācijas jautājumos
 - Vecākais inspektors infrastruktūras jautājumos
 - Vecākais inspektors ekspluatācijas jautājumos
 - Vecākais inspektors bīstamo kravu jautājumos
 - Vecākais referents kontroles jautājumos

• **Būvniecības un sertifikācijas daļa**

- Daļas vadītājs
 - Vecākais eksperts komercsabiedrību sertifikācijas jautājumos
 - Vecākais eksperts dzelzceļa speciālistu sertifikācijas jautājumos
 - Vecākais referents datu kontroles jautājumos
 - Projektu konsultants
 - Vecākais referents projektu jautājumos

• **Attīstības daļa**

- Daļas vadītājs
 - Vecākais eksperts dzelzceļa politikas jautājumos
 - Vecākais eksperts bīstamo kravu pārvadājumu jautājumos
 - Vecākais eksperts SITS jautājumos
 - Vecākais eksperts savstarpējās atzīšanas jautājumos

• **Plānošanas un uzskaites daļa**

- Daļas vadītājs
 - Vecākais referents uzskaites jautājumos
 - Vecākais referents uzskaites jautājumos

Izmaiņas likumdošanā pārskata gadā

	Tiesiskā atsauce	Spēkā stāšanās datums	Apraksts Izmaiņas vai jauns normatīvais akts
Funkcijas un uzdevumi			
Likumdošana, kur noteikti uzdevumi dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas kontroles un uzraudzības institūcijai	Ministru kabineta 12.06.2012. noteikumi Nr. 401 " <u>Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumos Nr.1211 "Noteikumi par ritošā sastāva būvi, modernizāciju, atjaunošanas remontu, atbilstības novērtēšanu un pieņemšanu ekspluatācijā"</u>	15.06.2013.	Grozījumi. Uzdevums sniegt informāciju par ekspluatācijā pieņemtiem ritošā sastāva tipiem.
Likumdošana par novērtēšanas organizācijām, u.t.t	Nav	Nav	Nav
Drošības noteikumi			
Noteikumi par drošības mērķiem un metodēm	Nav	Nav	Nav
Noteikumi par dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumu drošības pārvaldības sistēmām un drošības sertifikātiem	Nav	Nav	Nav
Noteikumi par drošības pārvaldības sistēmām un infrastruktūras pārvaldītāju drošības atļaujām	Nav	Nav	Nav
Noteikumi par prasībām vagonu turētājiem	Nav	Nav	Nav
Noteikumi par tehnisko apkopi atbildīgām struktūrvienībām	Nav	Nav	Nav
Noteikumi par dzelzceļa remontu veicējiem	Nav	Nav	Nav
Noteikumi par atļaujām nodot ekspluatācijā un uzturēt jaunu vai būtiski pārveidotu ritošo sastāvu	Ministru kabineta 12.06.2012. noteikumi Nr. 401 " <u>Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumos Nr.1211 "Noteikumi par ritošā sastāva būvi, modernizāciju, atjaunošanas remontu, atbilstības novērtēšanu un pieņemšanu ekspluatācijā"</u>	15.06.2013.	Grozījumi. Uzdevums sniegt informāciju par ekspluatācijā pieņemtiem ritošā sastāva tipiem.

	Tiesiskā atsauce	Spēkā stāšanās datums	Apraksts izmaiņas vai jauns normatīvais akts
Noteikumi par vienotu tehnisko ekspluatāciju	Ministru kabineta 07.08.2012. noteikumi Nr. 543 " <u><i>Grozījumi Ministru kabineta 1998.gada 6.oktobra noteikumos Nr.392 "Dzelzceļa pārbrauktuvi un pāreju ierīkošanas, aprīkošanas, apkalpošanas un slēgšanas noteikumi"</i></u> "	11.08.2013	Grozījumi. Informācija par brīdinājuma uzrakstiem un zīmēm signalizācijas bojājumu gadījumos.
Noteikumi par prasībām personālam, kas veic drošībai kritiskus uzdevumus, ieskaitot personāla atlases kritērijus, veselības stāvokli, profesionālo apmācību un sertifikāciju	Ministru kabineta 22.05.2012. noteikumi Nr. 350 " <u><i>Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 28.marta noteikumos Nr.236 "Noteikumi par vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) instruktora, vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista), vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) palīga kvalifikācijas prasībām un sertifikācijas kārtību"</i></u> ";	25.05.2013.	Grozījumi. Nosacījumi profesionālās kompetences saņemšanai. Psihofizioloģiskās piemērotības pārbaudes prasības.
	Ministru kabineta 22.05.2012. noteikumi Nr. 349 " <u><i>Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 2.maija noteikumos Nr.360 "Noteikumi par dzelzceļa speciālistiem"</i></u> ";	25.05.2013.	Grozījumi. Teorētiskā eksāmena kārtības prasības.. Psihofizioloģiskās piemērotības pārbaudes prasības.
	Ministru kabineta 22.05.2012. noteikumi Nr. 351 " <u><i>Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 14.septembra noteikumos Nr.873 "Noteikumi par vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) kvalifikācijas un vilces līdzekļa vadīšanas tiesību iegūšanu"</i></u> "	25.05.2013.	Grozījumi. Psihofizioloģiskās piemērotības pārbaudes prasības. Pārbaužu veikšanas kārtība. Pielikums.
Dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanas noteikumi	Nav	Nav	Nav
Noteikumi par dzelzceļa negadījumu datu uzskaiti un analīzi	Nav	Nav	Nav
Noteikumi par atļaujam nodot ekspluatācijā un uzturēt jaunu vai būtiski pārveidotu infrastruktūras objektu	Nav	Nav	Nav

Sertificēšanas process – drošības sertifikāti (statistiskie dati)

4.1.

	Kopējais drošības sertifikātu skaits	Paziņoto drošības sertifikātu skaits ERADIS
Izdotās drošības sertifikātu A daļas		
2011.gadā	1	1
2012.gadā	0	0
Kopējais drošības sertifikātu A daļu skaits un derīgas		
2011.gadā	6	6
2012.gadā	6	6

4.2.

	Kopējais drošības sertifikātu skaits	Paziņoto drošības sertifikātu skaits ERADIS
Izdotās drošības sertifikātu B daļas		
2011.gadā	6	6
<i>izdota A daļa Latvijā</i>	6	6
<i>izdota A daļa citā dalībvalstī</i>	0	0
2012.gadā	1	1
<i>izdota A daļa Latvijā</i>	0	0
<i>izdota A daļa citā dalībvalstī</i>	1	1
Kopējais drošības sertifikātu B daļu skaits, kas derīgas		
2011.gadā	5	5
2012.gadā	6	6

4.3.

Saņemtie iesniegumi drošības sertifikāta A daļas saņemšanai		A²³	R²⁴	P²⁵
2011.gadā, no tiem	<i>jauni sertifikāti</i>	0	0	0
	<i>precizēti/grozīti sertifikāti</i>	0	0	0
	<i>atjaunoti sertifikāti</i>	1	0	0
2012.gadā, no tiem	<i>jauni sertifikāti</i>	0	0	0
	<i>precizēti/grozīti sertifikāti</i>	0	0	0
	<i>atjaunoti sertifikāti</i>	0	0	0

²³ A = Akceptēti pieteikumi, drošības sertifikāti jau izsniegti

²⁴ R = Noraidīti iesniegumi, drošības sertifikāti nav izsniegti

²⁵ P = Iesniegums ir iesniegts, tas tiek izskatīts, bet drošības sertifikāts vēl nav izsniegts

4.4.

Saņemtie iesniegumi drošības sertifikāta B daļas saņemšanai			A	R	P
2011.gadā, no tiem	izdota A daļa Latvijā	jauni sertifikāti	0	0	0
		precizēti/grozīti sertifikāti	4	0	0
		atjaunoti sertifikāti	2	0	0
	izdota A daļa citā dalībvalstī	jauni sertifikāti	0	0	1
		precizēti/grozīti sertifikāti	0	0	0
		atjaunoti sertifikāti	0	0	0
2012.gadā, no tiem	izdota A daļa Latvijā	jauni sertifikāti	0	0	0
		precizēti/grozīti sertifikāti	0	0	0
		atjaunoti sertifikāti	0	0	0
	izdota A daļa citā dalībvalstī	jauni sertifikāti	0	0	0
		precizēti/grozīti sertifikāti	0	0	0
		atjaunoti sertifikāti	0	0	0

4.5.

Atcelto/atsaukto drošības sertifikātu skaits	Kopējais drošības sertifikātu skaits	Paziņoto drošības sertifikātu skaits ERADIS
2011.gadā	0	0
A daļa	0	0
B daļa	0	0
2012.gadā	0	0
A daļa	0	0
B daļa	0	0

4.6.

	Uzņēmuma nosaukums	Valsts, kur saņemta drošības sertifikāta A daļa	Gads
Valstu saraksts, kur dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumi iesniedzot iesniegumu drošības sertifikāta B daļai ir saņēmuši drošības sertifikāta A daļu	SIA „LDZ Cargo”	Latvija	2009.
	A/s „BALTIJAS TRANZĪTA SERVISS”	Latvija	2008.
	A/s Pasažieru vilciens”	Latvija	2008.
	A/s „Baltijas Ekspresis”	Latvija	2008.
	SIA „Gulbenes – Alūksnes bānītis”	Latvija	2011.
	A/s „Lietuvos geležinkeliai”	Lietuva	2011.

4.7. Periods no iesnieguma iesniegšanas līdz sertifikāta saņemšanai ir viens mēnesis (neatkarīgi no sertifikāta veida)

Sertificēšanas process – drošības atļaujas (drošības apliecības) (statistiskie dati)

5.1.

	Kopējais drošības atļauju skaits
Izdotas drošības atļaujas (drošības apliecības)	
2011.gadā	0
2012.gadā	0
Kopējais drošības atļauju (drošības apliecību) skaits, kas derīgas	
2011.gadā	1
2012.gadā	1

5.2.

Saņemtie iesniegumi drošības atļaujas (drošības apliecības) saņemšanai		A ²⁶	R ²⁷	P ²⁸
2011.gadā, no tiem	jaunas atļaujas	0	0	0
	precizētas/grozītas atļaujas	0	0	0
	atjaunotas atļaujas	0	0	0
2012.gadā, no tiem	jaunas atļaujas	0	0	0
	precizētas/grozītas atļaujas	0	0	0
	atjaunotas atļaujas	0	0	0

5.3.

	Kopējais drošības atļauju (drošības apliecību) skaits
Atcelto/atsaukto drošības atļauju (drošības apliecību) skaits	
2011.gadā	0
2012.gadā	0

5.4.

	Jauna atļauja/apliecība	Precizēta/grozīta atļauja/apliecība	Atjaunota atļauja/apliecība
Vidējais laika periods no iesnieguma iesniegšanas līdz drošības atļaujas (drošības apliecības) saņemšanai	Viens mēnesis	Viens mēnesis	Viens mēnesis

²⁶ A = Akceptēti pieteikumi, drošības sertifikāti jau izsniegti

²⁷ R = Noraidīti iesniegumi, drošības sertifikāti nav izsniegti

²⁸ P = Iesniegums ir iesniegts, tas tiek izskatīts, bet drošības sertifikāts vēl nav izsniegts